

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Crwydro'r Senedd

National Assembly for Wales
Explore the Senedd

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

The National Assembly for Wales is the democratically elected body that represents the interests of Wales and its people, makes laws for Wales and holds the Welsh Government to account.

Explore the Senedd
Welcome

Croeso i'r Senedd, cartref Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Agorodd y Senedd yn 2006, ac mae bellach yn un o adeiladau mwyaf nodedig Cymru. Mae'n cynrychioli cyfnod arwyddocaol yn hanes datganoli yng Nghymru – hanes sy'n ymestyn yn ôl ganrifoedd. Erbyn hyn, wrth i bwerau gael eu datganoli'n raddol i Gymru o Senedd y DU yn Llundain, caiff cyfreithiau eu gwneud ar gyfer Cymru yn y Senedd yng Nghaerdydd hefyd. Ar hyn o bryd, rydych yn sefyll yn yr adeilad lle, yn 2008, pasiwyd y gyfraith gyntaf yng Nghymru ers y ddegfed ganrif.

Mae'r adeilad a'r Siambr ei hun yn fannau cyhoeddus sy'n symbolau o ddemocratiaeth eglur, agored a thryloyw. Os ydych yma i edmygu'r elfennau pensaernïol neu i wyllo democratiaeth ar waith, gobeithio y bydd y canllaw hwn yn llawn gwybodaeth ac yn eich helpu i fwynhau eich ymweliad.

Welcome to the Senedd, home of the National Assembly for Wales. Since its opening in 2006, the Senedd has become one of Wales's most iconic buildings. It represents a significant stage in the story of devolution in Wales, which can be traced back many centuries. Following the gradual process of devolving powers to Wales from the UK Parliament in London, the Senedd is where laws for Wales are made. You currently stand in the building where, in 2008, a Welsh law was passed for the first time since the 10th century.

The building and the Siambr itself are public spaces which symbolise clarity, openness and transparency. Whether you're here for the architecture or to witness democracy in action, we hope this guide will make your visit both enjoyable and informative.

Explore the Senedd

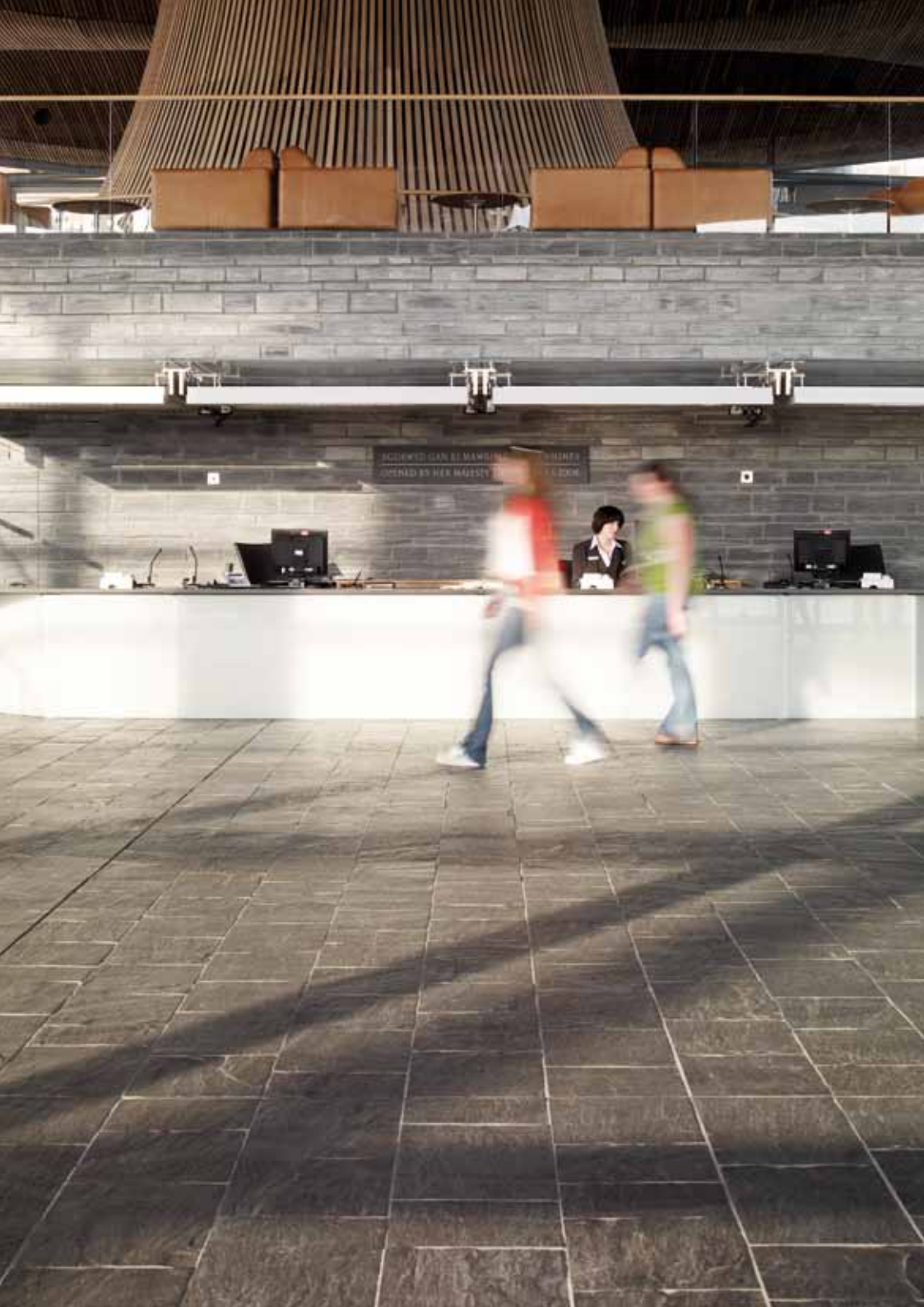
Neuadd

Y Neuadd yw'r enw ar yr ardal fawr lle mae'r dderbynfya. Yma gallwch drefnu i wyllo trafodion y Cynulliad o'r oriel gyhoeddus. Gofynnwch wrth y dderbynfya a bydd ein staff yn fwy na pharod i helpu neu i ateb unrhyw gwestiynau sydd gennych.

Mae'r to pren hardd yn y Senedd yn dynwared symudiad a siâp tonnau'r môr. Mae wedi'i adeiladu o gedrwydden goch o fforestydd cynaliadwy yng Ngholumbia Brydeinig, ac o ddur gorau de Cymru. Ychydig iawn o waith cynnal a chadw sydd ei angen ar y pren, gan nad yw'n pydru a chan nad oes angen ei drin. Yn wir, mae'r olew naturiol yn y pren yn golygu bod modd iddo bara am ganrif a mwy heb fod angen gwneud dim iddo.

The large space which houses the reception area is called the Neuadd. Here you can arrange to watch proceedings in our public gallery. Ask at reception where our staff will be happy to assist or answer any questions you may have during your visit.

The Senedd's beautiful wooden roof is shaped to reflect the movement and contours of the waves. It is made from Western Red cedarwood from sustainable forests in British Columbia and the finest steel from south Wales. Low in maintenance, the wood doesn't rot or need treating; its natural oils allow it to go untreated for at least 100 years.

RECEIVED BY MAJESTY
OPENED BY HER MAJESTY

Explore the Senedd
Sustainability

Un o nodweddion cynaliadwy eraill y Senedd yw'r dull o gasglu dŵr glaw drwy'r ddwy beipen ddur ym mhen blaen yr adeilad. Bydd y dŵr hwnnw'n llifo i danc mawr ac yn cael ei brosesu drwy hidlydd uwchfioled yn barod i'w aildefnyddio yn y cyfleusterau cyhoeddus.

Mae'r ffenestri, sydd wedi'u hinswleiddio, wedi'u gwneud o wydr cyfnerth a byddant yn agor ac yn cau'n awtomatig i gadw tymheredd yr adeilad yn gyson. Mae hyn yn golygu nad oes angen gwneud defnydd gormodol o'r system aerdymheru yn ystod yr haf, ac mae'n fodd o gadw gwres yn ystod y gaeaf.

Another of the Senedd's sustainable features is the method of collecting rain water via the two steel pipes at the front of the building. The water is channelled to a large tank and processed through an ultra-violet filter ready to be re-used in the public conveniences.

The windows, made from reinforced and insulated glass, open and close automatically, maintaining a constant temperature in the building. This minimises the use of air conditioning during the summer and helps the building retain heat in the winter.

Explore the Senedd

Oriol

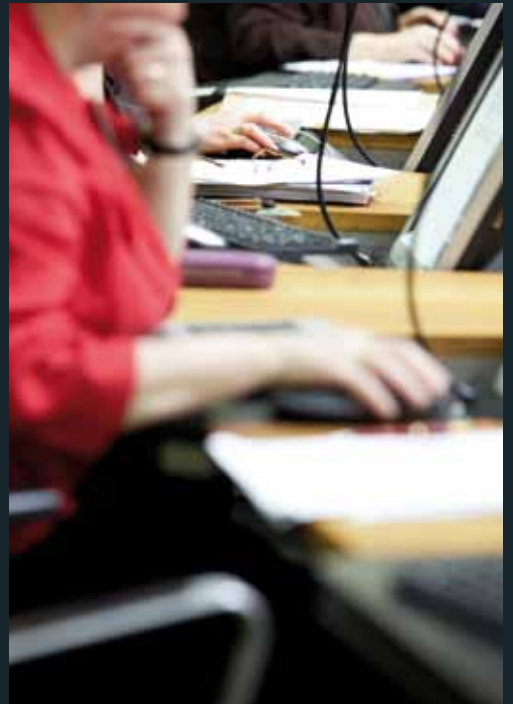
Yr Oriol yw'r enw ar yr ardal ar ben y grisiau sy'n amgylchynu'r twndis mawr yng nghanol yr adeilad. Mae'r twndis yn helpu i adlewyrchu golau naturiol i mewn i'r Siambr o lusern wydr, gan ddefnyddio cyfres o beipiau alwminiwm sy'n gorchuddio ochrau mewnol y twndis. Mae'r twndis ar siâp coeden, a bwriad hynny yw annog ymwelwyr i ymgynnull yma a rhannu syniadau. Mae'r Oriol ei hun yn addas i'r diben hwn, gyda chaffi yn y cefn a digon o le i eistedd. Ceir yma sgriniau sy'n rhoi gwybodaeth gyffredinol am y Senedd a'r hyn sy'n digwydd o ddydd i ddydd. Mae'r Oriol hefyd yn lle delfrydol i edrych ar y golygfeydd gwych dros Fae Caerdydd, gan gynnwys adeilad enwog y Pierhead.

Yn y bedwaredd ganrif ar bymtheg, cyfrannodd y Pierhead at danio hunaniaeth Cymru 'wrth ddŵr a thân'; ei nod heddiw yw argyhoeddi, cynrychioli ac ysbrydoli cenhedlaeth newydd i'n harwain tuag at Gymru'r dyfodol. Eleni bydd y Pierhead yn ailagor i'r cyhoedd fel atyniad i ymwelwyr, ac yn cael ei ddefnyddio fel lleoliad i gynnal digwyddiadau a chynadleddau sy'n cyd-fynd â gwaith y Cynulliad.

The area at the top of the stairs which surrounds the large funnel at the centre of the building is called the Oriol. The funnel helps reflect natural light downwards into the Siambr from a glass lantern using a collection of aluminium pipes which cover the inside of the funnel. The tree-like shape of the funnel is intended to encourage visitors to meet here and share ideas. The Oriol lends itself very well to this purpose, with a café at the back and a seating area. Information pods provide general information on the Senedd and a guide to what's on. The Oriol is also the perfect place to take in the wonderful views over Cardiff Bay, including the iconic Pierhead.

The Pierhead helped Wales forge its identity 'through water and fire' in the late nineteenth century; today its aim is to inform, involve and inspire a new generation to forge a Wales for the future. This year sees the Pierhead re-opened to the public as a visitor attraction and used as an events and conference venue to complement the work of the Assembly.

Explore the Senedd
Plenary meetings

Mae gan y Cynulliad 60 o Aelodau Cynulliad etholedig sy'n cynrychioli ardaloedd penodol yng Nghymru, a hynny fel aelodau o bleidiau penodol: y Ceidwadwyr Cymreig, Llafur, y Democratiaid Rhyddfrydol a Phlaid Cymru neu fel aelodau annibynnol (heb fod yn aelod o un o'r pedair prif blaid wleidyddol).

Bydd Aelodau'r Cynulliad yn cyfarfod bob wythnos yn ystod y tymor, a hynny i drafod materion sydd o bwys i Gymru a'i phobl. Byddant yn gofyn cwestiynau i Weinidogion Llywodraeth Cymru, yn cynnal dadleuon ar bolisiau Llywodraeth Cymru ac adroddiadau pwyllgorau, ac yn craffu ar gyfreithiau Cymru. Yr enw ar y cyfarfodydd wythnosol hyn lle bydd y 60 Aelod Cynulliad yn cymryd rhan yw 'Cyfarfod Llawn'. Cynhelir y Cyfarfod Llawn yn y Siambr ar brynhawn dydd Mawrth a phrynhawn dydd Mercher, rhwng 13.30 a 18.00. Yr Arglwydd Dafydd Elis-Thomas, Llywydd y Cynulliad, sy'n cadeirio'r cyfarfodydd hyn.

The Assembly is made up of 60 elected Assembly Members, who represent a specific area of Wales as a member of a particular party: Welsh Conservatives, Labour, Liberal Democrats, Plaid Cymru or as an independent member (not a member of the four main political parties).

Assembly Members meet every week when the Assembly is in session, to discuss issues of importance to Wales and its people. They pose questions to Welsh Government Ministers, examine Welsh laws and carry out debates on Welsh Government policies and committee reports. These weekly meetings of all 60 Assembly Members are referred to as 'Plenary meetings' which take place in the Siambr on Tuesday and Wednesday afternoons between 13.30 and 18.00. They are chaired by the Llywydd, Lord Dafydd Elis-Thomas.

Crwydro'r Senedd
Aelodau'r Cynulliad

10

Explore the Senedd
Assembly Members

 26

Llafur

Labour

 14

Plaid Cymru

The Party of Wales

 13

Y Ceidwadwyr Cymreig

Welsh Conservatives

 06

Y Democratiaid Rhyddfrydol

Liberal Democrats

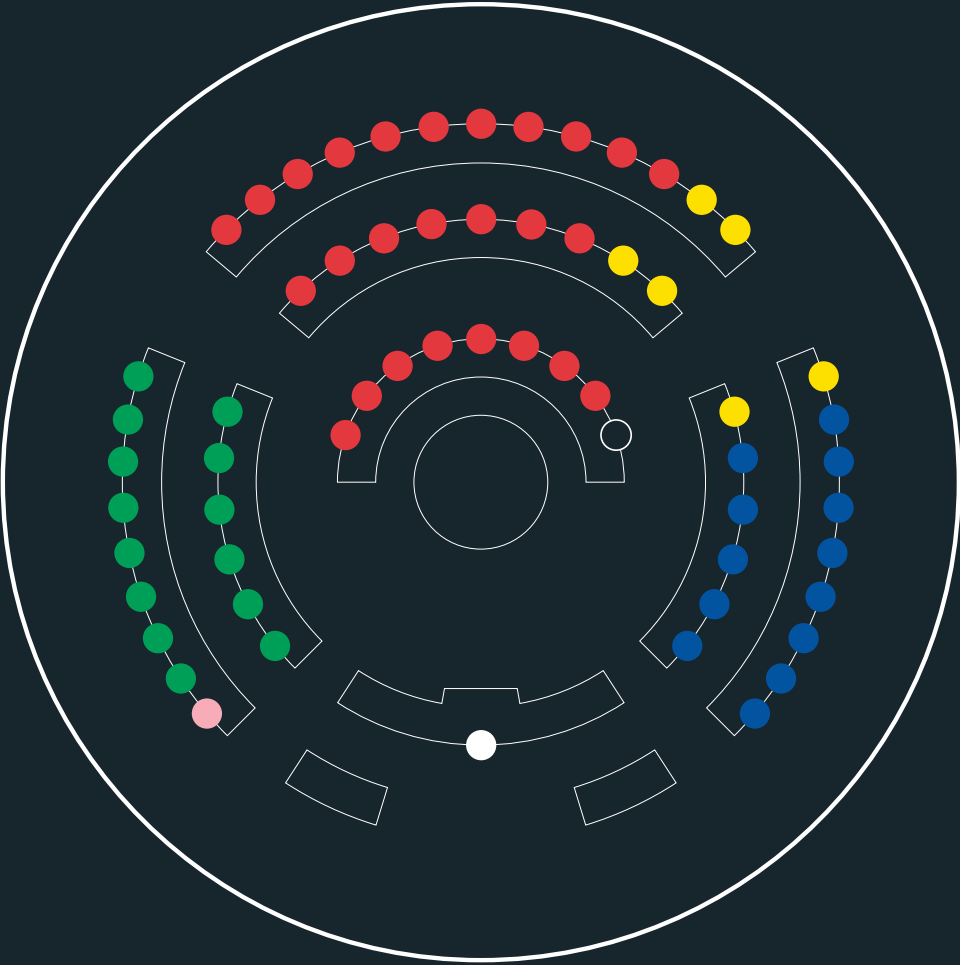
 01

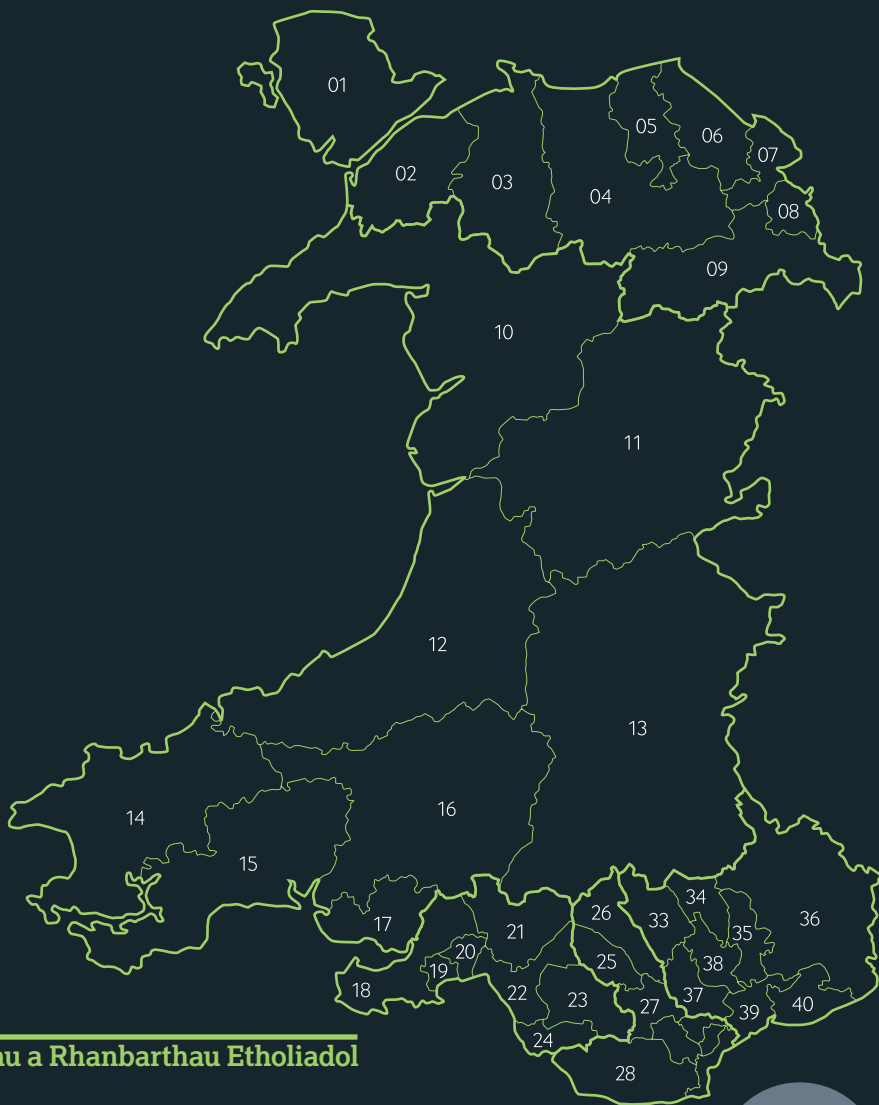
Aelod Annibynnol

Independent Member

Y Llywydd/Presiding Officer

Ysgrifennydd Gwladol Cymru/Secretary of State for Wales

Etholaethau a Rhanbarthau Etholiadol

Constituencies and Electoral Regions

Ffiniau rhanbarthau

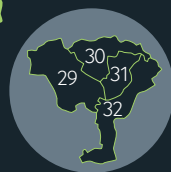

Regional boundary

Etholaethau

Constituencies

Gogledd Cymru

North Wales

Ieuan Wyn Jones 01 ●
Ynys Môn
Anglesey

Alun Ffred Jones 02 ●
Arfon

Gareth Jones 03 ●
Aberconwy

Darren Millar 04 ●
Gorllewin Clwyd
Clwyd West

Ann Jones 05 ●
Dyffryn Clwyd
Vale of Clwyd

Sandy Mewies 06 ●
Delyn

Carl Sargeant 07 ●
Alun a Glannau Dyfrdwy
Alyn and Deeside

Lesley Griffiths 08 ●
Wrecsam
Wrexham

Karen Sinclair 09 ●
De Clwyd
Clwyd South

Eleanor Burnham 01–09 ●
Gogledd Cymru
North Wales

Mark Isherwood 01–09 ●
Gogledd Cymru
North Wales

Janet Ryder 01–09 ●
Gogledd Cymru
North Wales

Brynle Williams 01–09 ●
Gogledd Cymru
North Wales

Canolbarth a Gorllewin Cymru

Mid and West Wales

Yr Arglwydd/Lord Elis-Thomas 10 ●
Dwyfor Meirionnydd

Mick Bates 11 ●
Sir Drefaldwyn
Montgomeryshire

Elin Jones 12 ●
Ceredigion

Kirsty Williams 13 ●
Brycheiniog a Sir Faesyfed
Brecon and Radnorshire

Paul Davies 14 ●
Preseli Sir Benfro
Preseli Pembrokeshire

Angela Burns 15 ●
Gorllewin Caerfyrddin a De Sir Benfro
Carmarthen West and South Pembrokeshire

Rhodri Glyn Thomas 16 ●
Dwyrain Caerfyrddin a Dinefwr
Carmarthen East and Dinefwr

Helen Mary Jones Llanelli	17 	Janice Gregory Ogwr Ogmore	23
Nick Bourne Canolbarth a Gorllewin Cymru Mid and West Wales	10–17 	Carwyn Jones Pen-y-bont ar Ogwr Bridgend	24
Alun Davies Canolbarth a Gorllewin Cymru Mid and West Wales	10–17 	Peter Black Gorllewin De Cymru South Wales West	18–24
Nerys Evans Canolbarth a Gorllewin Cymru Mid and West Wales	10–17 	Alun Cairns Gorllewin De Cymru South Wales West	18–24
Joyce Watson Canolbarth a Gorllewin Cymru Mid and West Wales	10–17 	Bethan Jenkins Gorllewin De Cymru South Wales West	18–24
Gorllewin De Cymru		Dai Lloyd 18–24 	
South Wales West		Gorllewin De Cymru South Wales West	
Edwina Hart Gŵyr Gower	18 	Canol De Cymru	
Andrew Davies Gorllewin Abertawe Swansea West	19 	South Wales Central	
Val Lloyd Dwyrain Abertawe Swansea East	20 	Leighton Andrews Rhondda	25
Gwenda Thomas Castell-nedd Neath	21 	Christine Chapman Cwm Cynon Cynon Valley	26
Brian Gibbons Aberafan Aberavon	22 	Jane Davidson Pontypridd	27
		Jane Hutt Bro Morgannwg Vale of Glamorgan	28

Rhodri Morgan Gorllewin Caerdydd Cardiff West	29 ●	Lynne Neagle Tor-faen Torfaen	35 ●
Jonathan Morgan Gogledd Caerdydd Cardiff North	30 ●	Nick Ramsay Mynwy Monmouth	36 ●
Jenny Randerson Canol Caerdydd Cardiff Central	31 ●	Jeffrey Cuthbert Caerffili Caerphilly	37 ●
Lorraine Barrett De Caerdydd a Phenarth Cardiff South and Penarth	32 ●	Irene James Islwyn	38 ●
Andrew Davies Canol De Cymru South Wales Central	25–32 ●	Rosemary Butler Gorllewin Casnewydd Newport West	39 ●
Christopher Franks Canol De Cymru South Wales Central	25–32 ●	John Griffiths Dwyrain Casnewydd Newport East	40 ●
David Melding Canol De Cymru South Wales Central	25–32 ●	Mohammad Asghar Dwyrain De Cymru South Wales East	33–40 ●
Leanne Wood Canol De Cymru South Wales Central	25–32 ●	Jocelyn Davies Dwyrain De Cymru South Wales East	33–40 ●
Dwyrain De Cymru		Mike German Dwyrain De Cymru South Wales East	33–40 ●
South Wales East		William Graham Dwyrain De Cymru South Wales East	33–40 ●
Huw Lewis Merthyr Tudful a Rhymni Merthyr Tydfil and Rhymney	33 ●		
Trish Law Blaenau Gwent	34 ●		

Explore the Senedd
Public gallery

Gall ymwelwyr wyllo'r broses ddemocrataidd o'r oriel gyhoeddus. Os ydych eisoes wedi trefnu i fynd i'r Cyfarfod Llawn, dangoswch eich tocyn ac ewch i mewn. Os na fydd y Cynulliad yn eistedd y diwrnod hwnnw, croeso i chi fynd i mewn beth bynnag i gael golwg ar y Siambr. Mae'r fynedfa i'r oriel gyhoeddus ger y dderbynfa.

The public gallery is the place where visitors can watch democracy in action. If you've already arranged to watch Plenary, you can just show your ticket and make your way in. If you're visiting on a non-business day, you can still go in and look down into the Siambr. Entry to the public gallery is on the ground floor.

**Explore the Senedd
Siambr**

Mae croeso i'r cyhoedd ddod i wylïo'r Cyfarfod Llawn unrhyw bryd o'r oriel gyhoeddus. Mae gan bawb yn yr oriel gyhoeddus hefyd ei sgrîn ei hun er mwyn gwylïo'r trafodion. Bydd y camerâu yn dilyn y siaradwr fel y gallwch weld popeth sy'n digwydd. Gallwch hefyd ddefnyddio'r clustffonau i wrando ar gyfieithiad Saesneg o bopeth a gaiff ei ddweud yn Gymraeg.

Os edrychwch i lawr i'r Siambr, gwelwch fod gan bob Aelod Cynulliad ei gyfrifiadur ei hun er mwyn defnyddio'r rhyngwrwd ac i bleidleisio. Mae pob cyfrifiadur wedi'i gysylltu â sgriniau o amgylch y Siambr, a phan gynhelir pleidlais, caiff y canlyniad ei ddangos ar unwaith.

Members of the public are welcome to come and watch Plenary any time from our public gallery. Each person in the public gallery also has access to a screen on which they can watch proceedings. The cameras focus in on the person speaking so you can see what's happening all around the Siambr. You can also use the headphones provided to listen to an English translation of Welsh language proceedings.

Looking down into the Siambr you can see that each Assembly Member has their own computer from which they can access the internet and vote. Each computer is linked to screens around the Siambr so that when a vote is carried out the results are instantly displayed.

Explore the Senedd
Features

Un o nodweddion mwyaf trawiadol y Siambr yw 'Calon Cymru', sef y darn o waith celf gwydr yng nghanol yr ystafell. Cafodd y gwaith ei greu gan Alexander Beleschenko, yr artist o Abertawe, a aeth ati i ddelweddu'r Cynulliad ar ffurf calon Cymru.

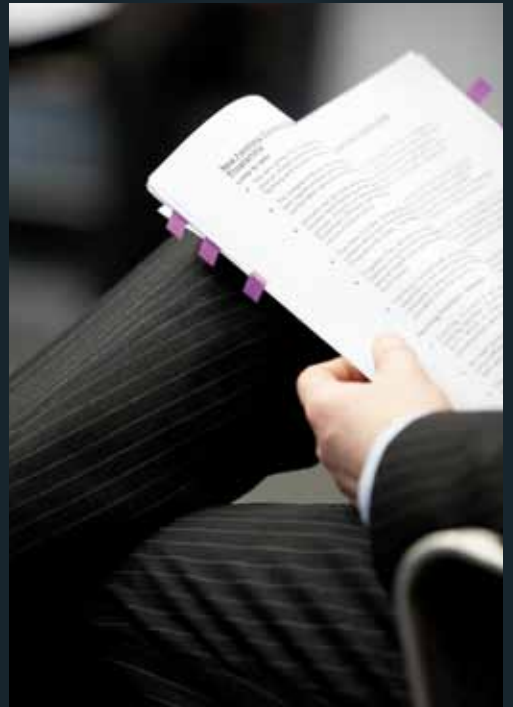
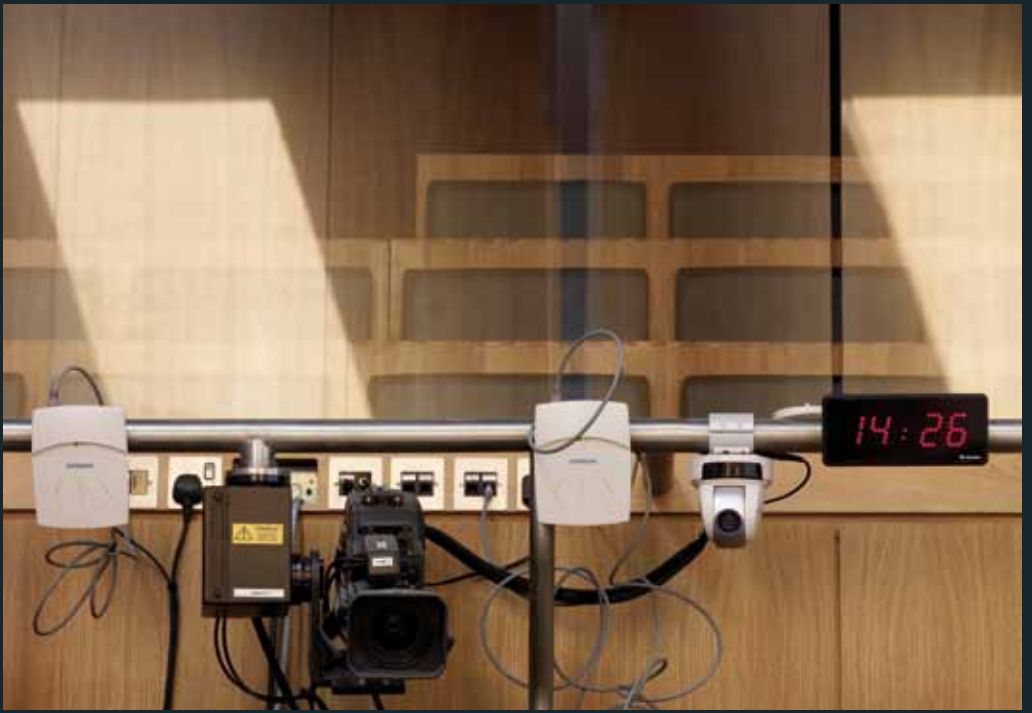
Mae'r dotiau fel pe baent yn symbol o syniadau'n llifo allan o'r Cynulliad ac yna'n ôl i mewn fel syniadau gan bobl Cymru. Cafodd y darn ei greu drwy beintio ar blatiau cryf o wydr trwchus 10mm, a gellir ei oleuo o'r tu mewn gyda golau ffibr-optig.

Nodwedd brydferth arall yw'r byrlysg. Wedi'i greu o aur, arian ac efydd, roedd y byrlysg yn rhodd gan Senedd De Cymru Newydd, Awstralia. Fe'i cyflwynwyd i'r Cynulliad yn ystod Agoriad Brenhinol y Senedd ar 1 Mawrth 2006.

One of the Siambr's most striking features is 'The Heart of Wales', the glass artwork that sits at its centre. Created by Swansea-based artist Alexander Beleschenko, the composition represents the Assembly at the heart of Wales. The dots symbolise ideas flowing outward from the Assembly and feeding in from the people of Wales. The piece was created by painting onto plates of 10mm thick toughened glass and can be lit from underneath using fibre-optic lighting.

Another beautiful feature is the mace. Made from gold, silver and brass, the mace was a gift from the Parliament of New South Wales, Australia, and was presented to the Assembly at the Royal Opening of the Senedd on 1 March 2006.

Explore the Senedd
Committee rooms

Pan fydd pwyllgorau'n cael eu cynnal, croeso i chi wylïo'r trafodion o'r orielau cyhoeddus (gofynnwch wrth y dderbynfa am fanylion). O lefel y Neuadd, gallwch weld i mewn i'r tair ystafell bwyllgora, ac mae modd i ddwy ohonynt gael eu huno i greu un ystafell fawr. Fel yn y Siambr, mae'r ystafelloedd pwyllgora'n defnyddio golau naturiol sy'n llifo i mewn drwy'r waliau gwydr a'r ffenestri yn y to. Yn ogystal â lleihau faint o ynni sy'n cael ei ddefnyddio yn yr adeilad, mae'r waliau gwydr hefyd yn sicrhau bod gwaith y Cynulliad o ddeddfu ar gyfer Cymru a dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif yn digwydd mewn ffordd agored a thryloyw.

Yng nghefn yr adeilad mae siop y Cynulliad. Mae'r siop yn llwyfan i dalent Gymreig ac yn gyfle i chi brynu anrhegion a nwyddau. Bydd y staff bob amser yn barod i helpu neu i ateb unrhyw gwestiynau sydd gennych am y cynnyrch sydd ar werth.

When committees are in session, you're welcome to watch proceedings from the public galleries (ask at reception for details). From the Neuadd level you can look down into three committee rooms, two of which can be joined together to form one large space. Like the Siambr, the committee rooms are illuminated with natural light which floods in via the glass walls and skylights. The glass walls used throughout the building not only reduce the building's energy consumption, but they also ensure that the Assembly's business of making laws for Wales and holding the Welsh Government to account is carried out in a way that is open and transparent.

Towards the rear of the building is the Assembly shop. The shop offers a showcase of Welsh talent and an opportunity to purchase souvenirs and gifts. Staff are always happy to help or answer any questions about the products on sale.

Explore the Senedd
Get involved

Gobeithio bod eich ymweliad wedi dangos bod y Senedd yn lle agored a chroesawgar, a bod pobl Cymru'n cael eu hannog i fod yn rhan o waith y Cynulliad. Os hoffech drefnu i gael taith dywys neu wylïo Cyfarfod Llawn neu gyfarfod pwyllgor yn ystod eich ymweliad nesaf, ffoniwch ein llinell wybodaeth ar 0845 010 5500.

I gael rhagor o wybodaeth am yr hyn sy'n digwydd yn y Cynulliad, ewch i'n gwefan: www.cynulliadcymru.org

As we hope you've found on your visit, the Senedd is an open and welcoming place where the people of Wales are encouraged to participate in the work of the Assembly. If you'd like to arrange to take a guided tour or watch Plenary or a committee meeting during your next visit, please call our information line on 0845 010 5500.

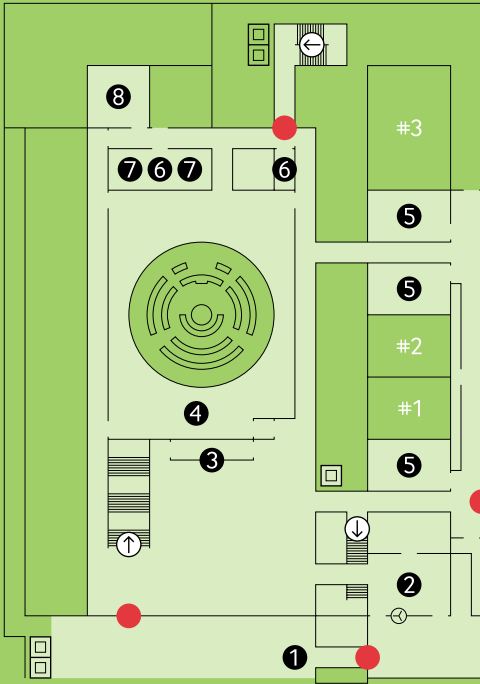
For more information about what's happening at the Assembly, visit our website: www.assemblywales.org

©Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2010
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

©National Assembly for Wales Commission Copyright 2010
The text of this document may be reproduced free of charge in any format or medium providing that it is reproduced accurately and not used in a misleading or derogatory context. The material must be acknowledged as copyright of the National Assembly for Wales Commission and the title of the document specified.

Dylunio/Design: **Departures**®
Fotograffiaeth/Photography: **Marcus Ginns**

Neuadd

Prif Fynedfa
Main Entrance ①

Diogelwch ac Ystafell Gotiau
Security and Cloakroom ②

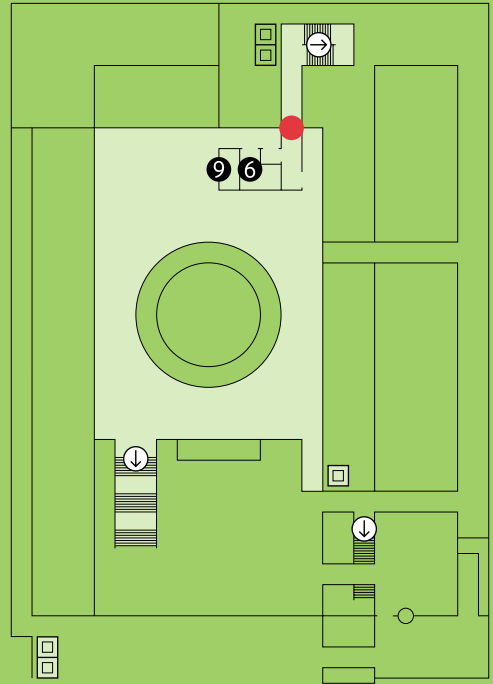
Y Dderbynfa
Reception ③

Oriel Gyhoeddus y Siambr
Siambr Public Gallery ④

Orielau Cyhoeddus y Pwyllgorau
Committee Public Galleries ⑤

Toiled â Chymhorthion
Assisted Toilet ⑥

Oriel

Toiledau
Toilets ⑦

Siop
Shop ⑧

Caffi
Café ⑨

Allanfa Dân
Emergency Exit ●

Lifft
Lift □

Grisiau
Stairs ↑

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

